

Kubinyi Enikő

„Melyiket válasszam?”

A kutya személyiségkutatása

Az igazán gondos leendő gazda hosszasan tájékozódik, mielőtt kutyát vinne a házhoz. Mérlegeli, mik az elvárásai és mi az, amit ő nyújtani tud. A házat kellene őrizni, jelezzen a kutya, ha idegenek mennek el a kapu előtt? Vagy ellenkezőleg, sok a szomszéd, akiket zavarna az ugatás? Szeressen a kutya erdőt járni, biciklit kísélni, hegyet mászni – vagy csak a tévézéshez jönné jól egy puha, meleg párna? Van-e otthon gyerek? Legyen-e az eb szolgálatkész, áhítozzon a tanulásra vagy elég az is, ha a nevét hallva visszacammog a gazdájához?

Tíz-tizenöt közös évre számíthatunk, és van olyan kutyatulajdonság, amin nem lehet vagy nagyon nehéz változtatni. A várható jövő felvázolásában némileg segít a fajtajelleg, de a fajtákon belül is nagy a változottság. A körültekintő vevő természetesen meglátogatja a tenyésztőt, meghallgatja,

milyennek látja ő a kiskutyákat, alaposan megnézi az apa- és anyáállatot, végül maga is hosszasan vizsgálhatja, melyik kölyköt szeresse.

Már a néhány hetes kölyköknél megmutatkozik, hogy mit hoztak magukkal, vagyis milyen veleszületett tulajdonságok jellemzik őket. Persze egyetlen rövidke látogatás a tenyésztőnél nem elég arra, hogy lássuk, milyenek a kiskutyák, mert az idegrendszerük még fejletlen ahhoz, hogy kiegyensúlyozza a környezeti hatásokat. Ha

fáradt a kiskutya, nemrég a fején taposott a testvére vagy túlságosan jóllakott, akkor hiába készültünk mindenféle kölyöktesztel, amik reményeink szerint megjósolják, milyen lesz a kiskutya felnőttként, valószínűleg nem azt mérjük, ami valóban jellemző rá, csak a pillanatnyi állapotot. Érdemes ezért a tenyésztő megfigyeléseire támaszkodni – persze csak akkor, ha megbízható és tapasztalt szakember –, mert ő hetek óta figyeli a kicsiket, és ennyi idő alatt kiderül róluk, genetikai adottságaik milyen temperamentumvonásokkal indítják őket az életbe. A kiskutya veleszületett temperamentumát azután később jelentősen formálhatja a nevelés és más környezeti hatások, így alakul ki felnőttkorára a személyisége. Személyiségvonásai azután élete végéig stabilak maradnak, csak az öregség

vagy jelentősebb trauma módosít rajtuk némiképp – ahogy az embereknél is.

A kutyáknál persze kicsit másképp definiáljuk a személyiség fogalmát, mégpedig azért, mert nem tudhatjuk, hogyan érez és gondolkodik egy állat. Míg egy ember személyiségének leírásakor a viselkedés mellett az érzelmeket és gondolkodásmódot is jellemezzük, a kutyáknál megmaradunk a viselkedés elemzésénél. Olyan viselkedési mintázatokat, együttjáró viselkedési elemeket keresünk, amelyek időben és különböző helyzetekben is állandóak. Egy barátságos kutya szívélyesen fogadja a gyerekek simogatását a parkban, majd otthon is farkcsóválva köszönti a postást – nemcsak egyéves korában, hanem tíz év múltán is.

A személyiségmérés módszerei

Az előbbi példából már látszik is, mi a személyiségmérés fő nehézsége. Ahhoz, hogy megbízható eredményt kapjunk, sokszor és sokféle helyzetben kell „lemérnünk” a kutyát. Ez emellett, hogy drága és időigényes, nem is veszélytelen, hiszen közel sem mindegyik kutya barátságos. Márpedig e vonás tesztelését aligha hagyhatjuk el, hiszen a kutya-ember együttélés egyik legneuralgikusabb pontja az agresszivitás, tehát jó lenne, ha legalább ezt sikerülne mérhetővé tennünk.

Jóval egyszerűbb persze, ha megkérdezzük a gazdát arról, milyen a kutyája és hogyan viselkedik bizonyos helyzetekben, de mivel a gazdák többnyire nem szakemberek, és a kellemetlenebb helyzetekben szívesen torzítják a tényeket a kutyájuk javára, egyáltalán nem biztos, hogy a tőlük kapott adatokból érvényes képet alkothatunk.

A kutyaszemélyiség-kutató ezért kénytelen ügyesen egyensúlyozni a még kivitelezhető viselkedéstesztet és a sok próbát kiállt kérdőívek között.

A személyiségvonások

Ma már többé-kevésbé elfogadott, hogy az emberi személyiséget öt dimenzióval jellemezhetjük: neuroticitás, extravertió, nyitottság, együttműködés és lelkiismeretesség. Történt némi kísérlet arra, hogy az állatok személyisége is értelmezhető legyen e modell keretein belül. Mi is megpróbálkoztunk ezzel az ELTE Etológia Tanszékén, de a lelkiismeretesség faktort nem sikerült kimérnünk. Világszerte számos laboratórium dolgozott ki személyiségmérő tesztet és/vagy kérdőívet, amelyek az alkalmazott módszertől, kérdésektől függően más-más eredményt adtak. Egyelőre nagyon messze vagyunk attól, hogy

Történeti vonatkozások

A kutyák személyiségtesztelése és típusokba sorolása több tízezer éves történet, hiszen minden vadásznak és pásztornak elemi érdeke volt, hogy a feladatra legmegfelelőbb jószágokat válassza ki és szaporítsa tovább. A tudományos vizsgálat azonban csak a Nobel-díjas Pavlovval indult. Ő a feltételes reflex tanulmányozásakor figyelte fel rá, hogy kutyái eltérően reagálnak a tesztekben. Hippokratész görög orvos elnevezéseit használva négy típusba sorolta a kutyákat. A pavlovi kategóriák szerint a „gyenge” idegrendszerű, melankolikus kutyák érzékenyek, idegesek, ugatósak, gyávák és gátlásosak, lefogásnál erősen küzdenek. Az „erős”, de „kiegyensúlyozatlan” idegrendszerű, kolerikus ebek aktívak, élénkek és hajlamosak az agresszióra. „Erős és kiegyensúlyozott”, de lassú a flegmatikus típus: visszafogott, állhatatos,

kitartó. Szintén „erős és kiegyensúlyozott” idegrendszerű, de emellett gyors a szangvinikus alkat: aktív, új ingerekre reagál, a monotóniától elálmosodik. Ezeket a kategóriákat és elnevezéseket a kutyakiképzők is átvették, és mind a mai napig előbukkannak olykor. Fél évszázaddal később a világ másik felén, a genetikai betegségek felderítésére dedikált Jackson Laboratórium (ami eleddig 22 Nobel-díjast adott a világnak) John Paul Scott és John L. Fuller arra tett kísérletet, hogy megjósolja a felnőttkori viselkedést kölykök tesztelésével. Azóta nagyon sok teszt látott napvilágot, például rendőr-, szagazonosító-, vakvezető-kutyák tesztelésére, de a gyakorlati vonatkozások mellett a személyiségvonásokat/dimenziókat beazonosító, elméleti síkon mozgó kutatások száma is megszorodott.

a tudományos közösségben konszenzus alakuljon ki a kutyaszemélyiség dimenzióinak számáról és jellegéről. A legelterjedtebb személyiségmérő kérdőív (C-BARQ) 11 dimenziót azonosít. Sokféle mérés átfedései-

nek kigyomlálgatása után amerikai kutatók 7 dimenziót neveztek meg: reaktivitás, félnétség, aktivitás, szocialitás, képezhetőség, szubmisszió és agresszió. E vonások jellegzetességeit egy táblázatban foglaljuk össze.

REAKTIVITÁS	Ingerlékenységnek is nevezik. Ismeretlen tárgyra, helyzetekre adott reakcióval jellemzik. A reaktív kutya gyakran/gyorsan közelíti meg az idegen tárgyakat, megnövekedett aktivitást mutat új helyzetekben.
FÉLÉNKSÉG	A bátorság, magabiztosság ellentéte. Ismeretlen, új helyzetekben a kutya reszkethet, bizonytalan, az új tárgyakat, idegeneket elkerüli.
AKTIVITÁS	Általános aktivitás – leggyakrabban „átlépésszámmal” jellemzik, vagyis azzal, hányszor halad át a kutya képzeletbeli vonalakon, miközben a tesztterületen mozog.
SZOCIALITÁS	Általában az emberek/kutyák irányában mutatott barátságos viselkedéssel hozzák összefüggésbe. Olykor extravertiónak is nevezik.
KÉPEZHETŐSÉG	Játékosság, gyors tanulási képesség, általános reakciókészség a környezet változásaira. Az összpontosítási és problémamegoldó képességgel is kapcsolatban van.
SZUBMISSZIÓ	A dominancia ellentéte. Az alapján ítélik meg, hogy mennyit erőszakoskodik a kutya másokkal, milyen sorrendben eszik másokhoz képest, nyalogatja-e fajtársai száját, milyen pozícióban közeledik feléjük.
AGRESSZIÓ	Harapás, morgás, fogcsattogtatás jellemzi a gazda, idegen ember, más kutyák irányában. Gyakran mérik úgy, hogy egy idegen ember fenyegetően közeledik a pórázra kötött kutya felé.

Fajtajellemzők

A személyiségvonások heritabilitása (vagyis az a 0 és 1 közötti szám, ami megmutatja,

hogy az egyedek közötti különbségek milyen arányban vezethetők vissza génekre) az emberi személyiségdimenziók heritabilitásához hasonló. Az agresszióé például 0.2-0.5 közt

változik a különböző vizsgálatokban, sőt, akár 0.9 is lehet. Ez azt jelenti, hogy az agresszivitásra való hajlam öröklődik, és így természetesen abban a fajtában, amelyet direkt erre szelektáltak, gyakrabban találkozhatunk vele, mint más fajtában. Ezzel az egyszerűnek tűnő jelenséggel fájdalmasan sokan nincsenek tisztában, és kizárólag a küllem alapján választanak kutyafajtát. Később aztán meglepődnek, hogy a bikafogásra, rókavadászatra, kutyaviadalra, medveölésre, stb. szelektált kutyájukat milyen nehéz megtanítani a harmonikus együttélés szabályaira. Van, aki a kutyatartást az autózáshoz hasonlítja: ha valaki rosszul vezet egy nagy és nehéz autót, több kárt okozhat, mint ha kicsiben ül. Tehát az túlzás, hogy bizonyos kutyafajták eredendően veszélyesek lennének, de igenis vannak olyanok, amikhez jobb rendszeren megtanulni vezetni (és a „vezetés” szó szerint értendő, hiszen a gazdának irányítania kell a kutyát, el kell fogadtatnia vele a harmonikus együttélés szabályait). A házasítás során alapvető változások történtek a kutyában a farkashoz képest (például jobban vonzódik, kötődik az emberhez, érzékenyebb a kommunikációs jeleire, gátolhatóbb), de a fajták nem csak küllemükben, hanem viselkedésükben is élesen eltérhetnek egymástól aszerint, hogy eredetileg milyen funkcióra szelektálták őket.

Az egyedek közötti különbségek genetikai háttere

Természetesen egy fajtán belül is van különbség az egyedek között. E különbségekért – kizárva a környezeti hatásokat – sokféle gén változatainak az összjátéka felel. Az ELTE Etológia Tanszékén évek óta foglalkozunk ún. kandidáns gén vizsgálatokkal, amelyekben azt kutatjuk, pontosan milyen génváltozatok hajlamosítanak bizonyos viselkedésmintázatok megjelenésére. Legutóbbi vizsgálatunkban családi kedvenként tartott német juhászok aktivitását-impulzivitását mértük le, és ezt összevetettük azzal, melyik változatát (allélját) hordozzák a tirozin-hidroxiláz nevű enzim génjének. Ez az enzim agyi ingerületátvivő anyagok és hormonok szintézisében vesz részt, befolyásolja az ingerkeresést, mozgásvezérlést, menekülési reakciókat. Úgy találtuk, hogy a gén hosszabb változatát is hordozó kutyák nyugodtabb voltak, mint a csak rövidebb alléllal rendelkező társaik.

A genetikai vizsgálatok hosszú távon lehetővé teszik, hogy egy kiskutyánál már a születése napján megbecsüljük, meny-

nyire alkalmas egy adott feladatra. Ehhez csupán a szája belsejét kell majd megdörzsölni egy vattás végű pálcikával, és az így nyert DNS-ből egy erre a célra kifejlesztett chip segítségével kiderül, milyen változatait hordozza a viselkedést kódoló géneknek. De ez még nagyon messze van, mert ugyan biztos, hogy sok gén hozható kapcsolatba az aktivitással, eddig csak kettőt azonosítottunk (az említett tirozin-hidroxiláz mellett a D4-es típusú dopamin receptor génjét). A gének pontos funkcióját is fel kell még tártani molekuláris vizsgálatokkal. Mindez nemcsak a kutyák szempontjából hasznos, hanem az emberi kutatásoknak is új irányt adhat, hiszen sok a hasonlóság a kutya és az ember viselkedése és betegségei között.

A viselkedésgenetikai vizsgálatoknál mindig hangsúlyoznunk kell, hogy a gének csak a hajlamot kódolják, nem determinálnak. Egy kevésbé jó adottságú kutya is remek teljesítményre képes, ha jó kezébe kerül – és fordítva. A környezeti hatások jelentősen befolyásolják a kutya személyiségének fejlődését.

Környezeti hatások

Sokszor lehetetlen beazonosítani, hogy valóban egy adott környezeti tényező vagy inkább egy háttérváltozó hatását detektáljuk, ami a vizsgált tényezővel és a személyiségvonással is kapcsolatban van. Például 14 000 kutya kérdőíves vizsgálatával megállapítottuk, hogy a három hónapos kor után beszerzett kutyák kiegyensúlyozatlanabbak, mint az e kor előtt gazdához került ebek. A statisztikai összefüggés egyértelmű, józan ésszel belátva azonban az a valószínű, hogy a kiegyensúlyozatlanságot nem a kései

gazdához kerülés, hanem az ezt megelőző traumák okozhatták – ebben a csoportban sok lehet például a menhelyről befogadott kutya. Hasonló a helyzet az ivartalanítással is: úgy tűnik, mintha az ivartalanítással kiegyensúlyozatlanabbá válnának a kutyák, holott minden bizonnyal arról van szó, hogy a labilis, bizonytalan kutyákat gyakrabban ivartalanítják, abban a reményben, hogy élettani okok miatt így nyugodtabbá válnak. Az is elképzelhető, hogy az ivartalanítottak között több a keverék, amelyekről független vizsgálatokból tudjuk, hogy nyugtalanabbak, mint a fajtatiszták.

Az egyértelmű, hogy a kutyák képezhetőségét (játékosságát, problémamegoldó-készségét) javítja, ha a gazda sokat foglalkozik a kutyájával és sokféle képzésben részesíti (az engedelmisségi tanfolyam elvégzése után például mentőkutyázásba vagy másféle sportba kezdenek).

Meglepett bennünket, hogy a kutyák merészsége összefüggésben áll azzal, férfi vagy nő a gazdájuk. Azon persze már nem csodálkoztunk, hogy a férfiak vallották bátrabbnak kutyáikat. Vajon tényleg bátrabbnak a férfiak kutyái vagy egy férfinak ciki lenne bevallania, ha a kedvence kicsit félnék?

Amilyen a kutya, olyan a gazdája

Viselkedés adatunk egyelőre nincs arról, hogy a férfiak kutyái bátrabbnak lennének a nőkéknél, de könnyen lehet, hogy a férfiak nem túloztak. A helyzet ugyanis az, hogy a kutyák személyisége nagyon hasonlít a gazdáéra, így amennyiben a férfiak merészebbek, mint a nők – márpedig többnyire azok –, akkor a kutyájuk is az.

A kutyát manapság annyira ember-számba vesszük, hogy barát- és párválasztási stratégiáinkat alkalmazzuk leendő kutyánk kiválasztásánál. Vizsgálataink alapján a szorongó, neurotikus ember kutyája nyugtalan, könnyen „kiborul”, a társaságot kedvelő, a külvilág iránt érdeklődő gazda társa pedig lelkes, örökmozgó példány. De nemcsak a neuroticitás, hanem valamennyi személyiségvonás szempontjából magunkhoz hasonlóan látjuk kutyánkat. Mivel a kapcsolat hossza nem befolyásolja, mennyire hasonlítanak a kutyák gazdáikra, a hasonlóság feltehetően nem az ösztencsiszólódás, hanem a gondos választás eredménye. Ezt támasztja alá az is, hogy többkutyásoknál az első kutya nem hasonlít annyira a gazdájára, mint az egyedül tartott, a második eb viszont épp azokban a vonásokban hasonlít, amiben az első nem. A gazdák tehát igényelnek bizonyos fokú hasonlóságot a kutyáiktól, és ha kedvencük ennek nem teljesen felel meg, hajlamosak beszerezni egy másodikat. Nem csak kérdőívekkel, hanem viselkedéstanál is mérhető a hasonlóság: a neurotikus, szorongó gazdák több utasítást adnak a kutyának, aki mégis lassabban engedelmeskedik; extravertált (társaságkedvelő, kifelé forduló) gazdák pedig többet dicsérnek és a kutyáik többet néznek a körülöttük lévő emberekre, mint a tárgyakra.

A fajtaválasztásunk is árulkodik személyiségünkről. A „harapósság” szempontjából magas kockázatúnak tartott fajták vagy célzottan létrehozott keverékek (például a farkashibridek és pitbull típusok) gazdái nemritkán szociálisan deviánsok, gyakrabban követnek el bűncselekményeket és nagyobb újdonságkeresés jellemzi őket, mint más gazdákat.

Egy friss kutatás szerint (egyelőre csak egy konferencián mutatták be az eredményeket) a kiegyensúlyozott emberek jellemzően kopót tartanak, az extravertáltak juhász- vagy társasági kutyát, a nyitottak ölebet, az együttműködők vadászkutyát vagy ölebet, a lelkiismeretesek pedig társasági- vagy vadászkutyát, esetleg ölebet. Tudat alatt tehát vonzódunk bizonyos jellegzetességekhez, amiket a fajtacsoportok megtestesítenek.

Korai kiválasztás

A kölyöktesztelés fontosságát mindezek után aligha kell hangsúlyozni. Az egyszerű gazdának az a fontos, hogy kutyája jól illeszkedjen az életébe, örömmel vegyen részt azok-

ban a tevékenységekben, amiket gazdája kedvel, viselkedjen úgy idegen emberekkel, kutyákkal, ahogy azt gazdája elvárja tőle, azt és csak azt tanulja meg, amire szükség van, legyen nyugodt, ha nincs hová sietni és nincs miért aggódni. A munkakutyások pedig nyilvánvalóan nem szeretnék pénzt és időt ölni olyan kutya felnevelésébe, amelyik utána nem lesz alkalmas a feladatra. Hogyan fogja le a kukát borogató futballhuligánt egy gyáva rendőrkutya, miként vezesse gazdáját egy hiperaktív vakvezető-kutya? A megbízható kölyökteszt kidolgozása állatjóléti, egészségügyi és gazdasági szempontból egyaránt fontos. Szerencsére vannak megbízható tesztek, bár nem alkalmasak minden személyiségvonás megjósolására.

Az összes tudományos feldolgozáson átesett kölyökteszt átvizsgálása után lezögezhető, hogy e korai vizsgálatok elsősorban a szubmisszió és az agresszió előrejelzésére alkalmasak. A félnkség és a képezhetőség úgy tűnik, jelentősen befolyásolható a megfelelő szocializációval, neveléssel, egy kiskutya tesztelése tehát nem túl sokat árul el e tulajdonságokról. Jó, ha tudjuk, hogy a felnőttkori viselkedést az aalom mérete és a növekedés üteme is előrevetíti valamelyest. Kisebb almokból származó kutyák némileg kiegyensúlyozottabbak, a gyorsan növekedők pedig jobban kezelhetőek. De egyéb hatások is számítanak. Ki gondolta volna például, hogy a hideg svéd tél hatással van a hadsereg német juhászáinak apportkésztségére? Pedig ez a helyzet, ráadásul a hatás kedvező (legalábbis munkakutyák szempontjából), a tárgyak iránti érdeklődés ugyanis nagyobb a téli születésű kutyáknál. Summa summarum: a kölyöktesztetek működnek, a cseh rendőrkutya példák már héthetes kiskutyák tesztelésével is ki tudják választani, melyiket érdemes bevonni a kiképzési programba. Nagy súlyú, jó apportkészségű, nem zajfóbiás kiskutyákat keresnek, akik visszafogottak, ha a kísérletvezető interakcióba lép velük, és megfontoltan küzdik le a térbeli akadályokat.

Kiválasztottuk és hazavittük a kiskutyát, aki attól fogva több mint egy évtizeden át lesz családunk tagja. Most már nincs is más dolgunk, mint felnevelni és boldogan élni.

Mint láttuk, a gazdák – ha nem is mindig tudatosan – a magukhoz hasonló társat keresik, és rendszerint meg is találják. A gombamód szaporodó tudományos kutatások egyértelműen aláhúzzák azt, amit

mi kutyások rég tudunk: minden kutya egyéniség. Cézár a sajátos jellemvonásainak egy részét felmenőitől örökölte. Mivel fajtatiszta, évszázadok-évezredek szelekciója alakította ki öröklött tulajdonságait. A keverék Buksinál viszont kölyökkorában még csak nem is sejtettük, mire számítsunk – jó lett volna, ha kiválasztásához egy olyan kölyöktesztet használtunk volna, ami már a néhány hetes kiskutyáknál is megbízható jóslatokat tesz... De ha már ő lett a miénk, megszerettük, akármilyen is. Bizhatunk benne, hogy hála a több tízezer éves háziasításnak, a kutyák legtöbbször azért gond nélkül beilleszkedik a családba, csak ne sajnáljuk rá az időt – a jó nevelés és életkörülmények sok genetikai negatívumot ellensúlyoznak. Egy kiforrott személyiségen azonban már nehéz lesz változtatni, ezért jól fontoljuk meg Mordecai Siegal, sok kutya könyv szerzőjének szavait: „A kutya az egyetlen lehetőség, hogy családtagot válassz magadnak”. Ne kapkodjunk el a döntést!

Dr. Kubinyi Enikő – az ELTE-MTA Összehasonlító Etológiai Kutatócsoportjának tagjaként kutyák személyiségét, viselkedésgenetikáját és a kutya-farkas különbségeket kutatja.

Magunkat háziasítottuk – akárcsak a kutyák

A kutya kutatása az emberi evolúcióról is árulkodik – ezzel a gondolattal látott neki a munkának Csányi Vilmos kutatócsoportja két évtizeddel ezelőtt. Ahogyan a kutya a háziasítás során megváltozott a farkashoz képest – nőtt a vonzódása, egyúttal lecsökkent agressziója az ember iránt, és képessé vált arra, hogy bonyolult közös akciókban vegyen részt, szinkronizálja vele viselkedését – úgy változott az ember is saját fajtársai irányába, mintegy háziasította saját magát. Azóta egyre több adat támasztja alá, hogy a feltételezés jogos volt, mert a kutya és az ember viselkedésében valóban párhuzamosságok vannak. Az viszont csak valószínű volt, hogy ez a háziasítás során fellépő genetikai változások eredménye, hiszen a sok gén közül nehéz kibogarászni, melyek változtak meg jelentősen (az embernek és a kutyának is körülbelül húszezer génje van). Mostanra azonban úgy tűnik, a molekuláris biológiai eljutott arra a szintre, hogy genetikai bizonyítékokat szolgáltatathat az elmélet alátámasztására. Egy főként svéd kutatókból álló

csoport év elején arról számolt e, hogy a kutyában a keményítő emésztését hatékonyabbá tevő gént változatok jelentek meg (az emberek maradék ételmiszerén élő kutyák sokkal több szénhidrátot kénytelenek fogyasztani, mint a farkasok, ezért ez egy nagyon hasznos adaptáció). Tavasz végén pedig két másik, Ya-Ping Zhang által koordinált kutatócsoport jelentkezett hasonló eredményekkel. A legjelentősebb közülük talán az, hogy 32 olyan gént sikerült azonosítani, amelyek kutyákban és emberekben egyaránt megváltoztak az evolúció során. Ezek elsősorban idegrendszeri folyamatokban, emésztésben és különféle rákbetegségek kialakulásában játszanak szerepet. A kutatók farkasok, kínai falusi kutyák (amik feltehetően a 32 000 évvel, Kelet-Ázsiában kialakult kutyák közvetlen leszármazottai) és modern fajták (német juhász, belga juhász) teljes genomját hasonlították össze. Az idegrendszeri változások már a háziasítás legelején lezajlottak, mert az ősi kínai kutyák (például a tibeti masztiff) és a modern fajták nem különböztek egymástól, csak a farkasoktól. Az is kiderült,

hogy a kutyák viszonylag nagy egyedszámú farkaspopuláció leszármazottjai, és valószínűleg önszántukból csatlakoztak az emberekhez, a körülöttük felhalmozódó hulladék csábításának engedve, nem pedig néhány, az ember által megszelídített farkas ivadékai. Közülük nyilván csak a legkevésbé agresszívakat hagyták életben őseink, feltehetően ezért változott meg a kutyákban a farkashoz képest az SLC6A4 nevű gén, aminek terméke a szerotonin transzportálásában vesz részt, és emberben, kutyában egyaránt kapcsolatban van az agresszivitással. A kutatók feltételezése szerint a zsúfolt környezethez való alkalmazkodás részeként változott meg ez a gén és csökkent le a kutyák, emberek agresszivitása.

Megmentené egy ember életét kedvence élete árán?

Egyre többen tekintenek családtagként a kutyájukra – saját kutatásaink szerint a kutyatartók több mint 93 százaléka. Ennek az emberek közötti kapcsolatokra is hatása van, amint arra egy friss tanulmány rámutat: az emberek 40 százaléka inkább a kedvencét és nem egy idegen turistát rántana el egy vészesen közeledő busz elöl. Az *Anthrooös folyóiratban* megjelent amerikai kutatásból nem derül ki, milyen állapotkedvence gondolnak a válaszadók, csak annyit tudunk róluk, hogy többségüknek van otthon valamilyen állata. A nők gyakrabban mentenék meg kedvencüket egy ismeretlen ember vagy akár egy távoli rokon élete árán, mint a férfiak. Távoli unokatestvérét például a nők mindössze 73 százaléka rántaná ki a busz elöl és hagyná cserben kedvencét, ez az arány a férfiaknál 85%. „Imádom a kedvencemet. A családom tagja”; „Csak az állatra tudnék figyelni, az embert észre sem venném”; „Egy ember elég ügyes ahhoz, hogy vigyázzon magára” – ezek a tipikus, nagyrészt érzelmi indítatású válaszai az állatot mentőknek. A másik oldal racionálisabb: „Az emberi élet sokkal értékesebb, mint egy állaté.” Nem csak a saját, de még az idegen állat megmentése is vonzó perspektíva egyeseknek: a válaszadók 13 százaléka inkább az idegen állatot mentené, mint az idegen turistát. Úgy tűnik, csak a közeli rokonok (nagyamama, testvér) életét tartja szinte mindenki (98%) értékesebbnek kutyájánál, macskájánál. Az eredmények szerint tehát az állatkedvenceket sok ember pszichológiailag rokonnak tekinti. Most is bebizonyosodott, hogy a nők morális ítéletét sokkal jobban befolyásolja a mások iránti felelősségvállalás, a férfiak viszont inkább a pártatlanságra, az érzelmeiktől független igazságra helyezik a hangsúlyt erkölcsi döntéseikben.

